„Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!"

МАИ 18 Четверг 1939 он № 112 (2752) Сэн 10 мунгэ

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй ОРГАН.

TEŽEELEI PROBLEEMIIJI TYRGƟƟR ŞIIDXEJE

llajaxan yngerhen,staxaanov-
ud lygovooduudai respybli-
anska soveşçaani bolbol Bu-
d-Mongoloi socialiis mal-
liiji teżeelei baazaar xysed
gaxa asuudalnuudiiji xelse-
ba konkreetne xemżeenyy-
hanamżalhan baina. Ene
eşçaanida respyyblikiin so-
lygovood, lygovoodstvodo
xaanovska xydeloөniiji yyd-
gşe Vasiili Aleksaandroviç
aasimov ba terenei inicia-
iji xaluunaar demżeże, ge-
simovska xydeloөnde orol-
on, respyyblikiin elite lygo-
duud nyxed Sereebrennikov,
M. Semioonov (Xiaagta), C.
idaajev (Selenge) ba busad
aadalsaa.

KP(b)-ein XVIII sjeezd bol-
staalinska gurbadugaar ta-
zilei plaaniiji batalxadaa,
laliis xydөө ażaxiin urda
serьjoozno ba xariuusalga-
zorilgo tabiaa: byxii mal-
dai too tolgoiji oloşoruul-
jaa xamta, tedenei produk-
nostiiiji ba yylteriijinь hai-
julxa. Teżeelei bexi baaza-
eөr,„...xydөө ażaxiin өөr-
xadagalaża baigaa, tere
ervnyydiiji xydeloөnde
ulangyigөөr"... (Moolotov),
tiiin XVIII sjeezdiin istorii-
a togtoolnuudiiji bejelyylże
ogyi baina. Respyyblikiin
lygovooduud-staxaanov-
, şine xynyyd, nauukada
bişe xynyyd" bolbol ma-
sabşalanguudai ugaa jixe-
rezeervnyydiiji eliryylże,
iiji praaktika deeree xereg-
baina.

govooduudai dunda, sta-
ovska xydeloөniiji yydxeg-
Selengiin aimagai, Paartiiin
sjeezdiin neremżete kol-
oi kolxooznig—lygovood
Geraasimov, Vasiili Alek-
droviç bolbol uhalagdadag
ektaar sabşalan deerehee—
aar byriiin 33,8 ceentner,
ktaar plooşçadь deerehee—
ar byriiin 50 ceentner yb-
urlaahan baina.

n, tus aimagai, Voroşiilo-
eremżete kolxoozoi lygo-
nyxer Ceren Ivaanoviç
idaajev xadaa 30 gektaar
çadь deerehee—gektaar
33,5 ceent., zarim uçaas-
dhaa gektaarai 40 ceent-
ybehe xuriaahan baina.

nei, lygovoodstvodo sta-
ovska xydeloөnei Iniciaa-
dai xydelmeriin ooped
etodyydenь sloożno bişe
nliiji kolxooz byxen, kol-
ig—lygovood byxen xe-
şadaxa baina. Staxaa-
ud bolbol sabşalangiiji
eer xaruuhalgiiji xanga-
abşalanda xereglegdedeg-
amag noiton, burgaaha,
aatai, modo şuluun, bog
oor dyyren gazariiji se-
, sabşalangaa yrgedxene,
xniiçeske xemżeejabuul-
dliji xereglene, uhalna.

pyyblikiin xeden olon
kolxoozuud, kolxoozni-
bolbol nyxer Geraasimo-
eetodeer, lygovoodstviin
zvenoonuudiiji organizo-
, sabşalangaa uhalża,
aalża baina.

eşji, zarim kolxoozuudai
erilegşed bolbol geraasi-
a xydeloөnde jamarşji
alaa tabinagyi. Nege xa-
ne zişee xaruulbal,
Ydiin priigorodno raioo-
olgiin somonoi, Staalinai
ete kolxoozoi sabşalan-
byxiidөө uhalagdaxa ba

navoozoor ydobriaalagdaxa ys-
loovitoi baina. Staxaanovcuud-
oopedniguud bolbol ytyyg sab-
şalangiiji uhalangyigөөr baigaa-
haa,jyriin sabşalangahaaşji muu
urgasa ygedeg geże medyyl-
ned. Tiime baibaşji, deere zaag-
dahan kolxoozoi pravleeni xa-
daa 500-600 gektaar sabşalangai
uhalalgada negel xyniiji tabi-
han baina.

Myn, respyyblikiin soloto
staxaanovec nyxer Geraasimo-
vai kolxoozoi (Selengiin aima-
gai, XVIII partiiina sjeezdiin
neremżete) tyryylegşe Batiişev
bolbol busad uçaastoguudtaa
geraasimovska zvenooji hajaxan
boltor organizovaalaagyi ba kol-
xoozoigoo lygovooduud-staxaa
novcuudta xydelmeriiin erxim
ysloovi baiguulaagyi baigaa.
Iimenyyd faaktnuud manai res-
pyyblike dotor olon baina.

Eneenei gol şaltagaaniinь
jyyb gexede, niutaguudaxi par-
tiiina organizaacanuud, sovee-
dyyd ba aimagai gazartariaalan-
gai tahaguud bolbol malażalda
teżeelei baaza baiguulgiiji gy-
renei-politiiçeske udxaşanartai
xereg myn geże oilgoogyi ba
geraasimovska xydeloөniiji tol-
goiloogyi baina.

Sabşalan deerehee ynder ur-
gasa xuriaaxiin tula, kolxooz
byxende geraasimovcuudiiji
bii bolgoxo, geraasimovska zve-
nooji organizovaalxa—iime zo-
rilgo bidenei urda baina. Ene
xeregte speciaIiistnuudai roolinь
ugaa jixe. Edener bolbol өөhe-
diingөө praktiiçeska zybşelnyyd
ba texniiçeske zaabarinuudaa-
raa kolxoozno lygovooduudta
tuhalxa ba edeniiji sag yrgelże
xytelberilxe johotoi.

Mynөө yngergegdehen, sta-
xaanovcuud-lygovooduudai so-
veşçaani bolbol sabşalangai
urgasiiji deeşelyylxiin byxii
oopeduudiiji xamtadxahan ba
geraasimovska xydeloөniiji
ulam delgeryylxiin tula konk-
reetne xemżeenyydiiji hanam-
żalhan baina.

Teżeelei probleemiiji şiidxel-
giin xeregiiji byxii partiiina or-
ganizaacanuud, soveedyyd ba
gazartariaalangai oorganuud bol-
bol өөhediingөө garta abxa joho-
toi. Tyryy xynyydei oopediiji
delgeryylgede bolьşevlig xeblel
—kollektiivne agitaator—bolbol
ugaa jixe udxaşanartai baina. Ra
ioonno-aimaguudai gazeedyyd
bolbol geraasimovcuudai oope-
diiji byxii xemżeegeer yrged-
xexe, delgeryylxe ujalgatai.
„Gektaar byrihөө 60 ceentner
ybehen xadaa predeelь bişe
geże toolonobdi, xerbee bidener
bygedөөrөө hainaar xydelmeri-
lөө haa, xerbee sabşalangai
uhalalgiiji ydobreeni xelgetei,
sabşalan deere kylьtyyrne no-
goonuudiiiji tarilgatai zybөөr
zoxilduulan jabuulża şadaa
haa, xerbee byxli sabşalangiiji
xabar bornoilxo xemżeeji yrge-
nөөr xereglee haa, sag soonь
ybehe xuriaalga ba xataalgiiji
organizovaalaa-haamnai, gektaar
byrihөө 60 ceentnerhee deeşe
ybehen abtaxa baina". (Sta
xaanovcuud-lygovooduudai xan-
dalgahaa).

Ene uşarhaa, negeş çaas,
negeşji yderiiji geengyigөөr,
tede xemżeenyydiiji sabşalan
deere jabuulxa—ene xadaa
kolxooz, raioon byxenei xytel-
berilegşedei, kolxooznig, specia-
liist byxenei mynөөderei boje-
voi zorilgo myn!

Paarti ba praviitelьstvada byxii zyrxenei bajariiji xyrgeneb

Manai oronoi xydөөgei hur-
guulinuudai, onso ilgarhan hur-
gagşadai dunda namaiji—Leeni-
nei oordenoor şagnahiijinь me-
dexedee, ali zerge jixeer sedь-
xel zyrxeneegee xydelhiiji jyre
ygenyydeer xelexenь berxetei
baina.

Soveed hurgagşanarai aşaliiji
jixe ynderөөr segnedeg, ma-
nai bolьşeviigyydei paartida,
manai praviitelьstvodo ba ma-
nai aguujixe Staalinda zyrxenei
bajariiji xyrgeneb. Ene deede
nagraada bolbol namaiji byri
erşemteigeer xydelmerilelgede
zorigżuulna.

Byxii xyse şadal ba znaani-
jaa xydelmeriiingөө olon żilei
oopeduudiiji manai zol żargalta
xyygediiji xymyyżyylxe jaba-
dalda ygexeb.

Ynder deede nagraadiiji yşөө
jixe yrete xydelmeriөөr xariuul-
xab.

ANTONEENKO ANTONIINA ALEKSEEJEVNA.

BMASSR ei kabaanska raioonoi Şer-
giincke gyised bişe dunda hurguuliiin
hurgagşa

Antoneenko, Antoniida Alekseejevna, Kabaanskiin aimagai Şeerginske xy-
sed bişe dunda hurguuliiin hurgagşa Leeninei oordenoor şagnagdaba.
(Peesterevoi foto)

Ynder nagraada

Xoriiin dunda hurguuliiin hur-
gagşa nyxer **Agrafeena Vasiilь-
jevna Xabaltuujeva** bolbol
SSSR-ei Verxoovno Soveedei
Preziidiymei ykaazaar, „Ażalai
otliiçiin tylөө" medaaliaar şag-
nagdahan baina. Eneen tuxai
medeesel xadaa hurguuliiin bag-
şanar ba huragşadai kolleek-
tiivaar ton xaluunaar ugtagda-
ba. Nyxer Xabaltuujeva gegşiin
şagnagdahantai daşaramduulan,
Xoriiin aimagai ceentr deere,
soveed intelligeenciin miiting
bolbo.

Nyxer **Agrafeena Vasiilьjev-
na** bolbol miiting deere xelehen
bogonixon yge soogoo iigeże
xelebe:

„Өөriingoө ugaa jixe ba-
jar tuxai taanarta xelexe
ygemni oldonogyi. Iime
nagraada bolbol gansal ma-
nai orondo, xydelmerişen,
kolxooznig ba intelligeen-
tiin ażal xadaa paarti, pra
viitelьstvo ba aguujixe
voożdь nyxer Staalinaar
ton jixeer segnegdedeg
orondo, baiża bolxo baina.

Ene ton xyndetei, praviі-
telьstvenne nagraada xadaa
namaiji, soveed bagşiiji zol-
toi żargaltai soveed yxibyy-
diiji yşөө erximeer xymyy-
żyylxe ba tvoorçeskoor xy-
delmerilxiiji ujalgalna.

Soveed bagşanar mandag!
Aguujixe voożdь nyxer
Staalin mandag!"

Miiting deere nyxer Xabal-
tuujevaji aimagai gyisedxexe
komiteedei tyryylegşe nyxer
Peetinov, aimagai gegeerelei ta-
hagiiji erxilegşe nyxer Bataiin
gegşed, ynder nagraadatainь da-
şaramduulan, xaluunaar amar-
şalhan ba yşөө jixenyyd amżal-
tanuudiiji tuilaxiijinь xysehen
baina.

Ażal bolbol aldar soliin xereg

SSSR-ei Verxoovno Soveedei
Preziidiymei Ykaazaar, xydөө-
gei onso ilgarhan hurgagşadiiji
şagnahan jabadal bolbol paarti,
praviitelьstviin ba aguujixe
Staalinai, hurgagşanarta ali zer-
ge anxaralaa tabidagiijinь xa-
ruulna.

Gansaxan le manai oron soo
xydelmerişed, kolxoozniguud,
soveed intelligeencener bolbol
talaantajaa ba şadabarijaa sy-
lөөteigөөr delgen gargaża şa-
daxa ba ynensexe ażalaingaa
tylөө, paarti ba praviitelьstva-
haa esegiin xaluun anxaraliiji
yzene.

Bi xadaa paarti, praviitelьst-
vada ba soveed hurgagşanarai
erxim xani nyxer Staalinda na-
maiji Ażalai dooblestiiin tylөө
medaalaar şagnahandanь ynen
zyrxenhөө bajar xyrgeneb.

Z. V. MAASLOVA.

Muxar-Şiberei aimagai, N. Zaganai
exin hurguuliiin hurgagşa.

Zediin aimagai Borgoin sovxoozoi 1500 xoninuudiiji obsluużivaldag arban naiman xonişodhoo egeel erximyydenь nyxed — Vaanьşekov Bata ba Geriilov Hamażab gegşed jym.

**Edener xadaa xurigadiiji ys-
xeberilxe talaar
nooho xaişalal-
giin talaar xe-
den olon żil-
nyydei torşo
soo sovxooz
soogoo erxim
huuriiiji ezelże
jabadag bainad.**

**ZURAG DEERE: Borgoin
sovxoozoi er-
xim otaaranь
(zyyn garhaa)
ba tus sovxoo-
zoi erxim hain
xonişon nyxer
Vaanьşekov Ba-
ta.**

Traalьna gazeedne kyyrşenyydiiji dyyrgelge

n 6-da, BKP(b)-ein CK-
rgedexi Centraalьna ga-
kyyrsenyydiiji dyyrge-
zurnal istnuud tabigdaba.

e zilei torşo soo, oblast-
orodskoi ba raioonno ga-
dei ba kniizne-żurnaalь-
atelьstvenuudai 100 ga-
ydelmerilegşed ene kyyr-
deere huralsahan bai-
yrsaantnuud bolbol BKP-
istooriliji, orod xeliiji,
brazovaatelьna ba gazeed-
scipliinenyydiiji şudalhan
borioor, literatuuraar, vo-
xeregeer ba ulasxoo-
rondiin asuudalnuudaar xeden
olon leekcenyydiiji sonosohon
baina. Byxii slyyşatelьnyyd bol-
bol praktiiçeska xydelmeriiin
tula, oblastnoi gazeedyydte
elьgeegdehen, statьjaanuudiiji
bişehen, literatuurna zahaba-
riaar ażallahan ba gazeedyydei
praazdniçna noomirnuudai plaa-
nuudiiji zoxioohon baina.

Dyyrgelgiin zaçooduud bolbol
slyyşatelьnyydei ynder deede
beledxeltei baihiijinь xaruulaa:
slyyşatelьnyydei olonxinь „ot-
liiçno" segnelte abhan baina.

BMASSR-ei VERXOOVNO SOVEEDTE

Dereevnide kylьtyyrne poxood organizovaalxa

„Byxii xydelmerişediiji ba
tariaaşadiiji kylьtyyrne ba erdem-
tei bolgoxo" (Staalin); ażalşa-
dai kylьtyyrne xemżeeji, inże-
neerne-texniiçeske xydelmeri-
legşedei xemżeede xyrter dee-
şelyylxe; ażalşa maassanuudiiji
kommuniis johoor xymyyżyyl-
xe; maassanuudai soznaanida,
kapitaliizmiin ylegdelnyydiiji lik-
vidaacalxa — paartiiin XVIII
sjeezdeer tabigdahan, ede şu-
xaliin şuxala zorilgonuudiiji oi-
riin sag soo xysed bejelyylge
bolbol manai oronoi tyryy xy-
nyydei, partiiina ba partiiina
bişe bolьşeviigyydei, soveed
tyryy intelligeenciin ton xyndete
ujalga myn.

Sagiiji geengyi, konkreetne
xemżeejabuulganuudiiji bodoto
deerenь serьjooznoor bejelyyl-
xe, byxii xysenyydee ba arga
şadalaa ene xeregte sym zo-
riuulxa zaliaşagyi bolood baina.

Iimehee, Ulaan-Yde goorodoi
intelligeence bolbol Buriaad-
Mongol ASSR-ei byxii intelli-
geencede xandaża, paartiiin
XVIII sjeezdiin istoriiçeska tog-
toomżonuudiiji bejelyylxe ta-
laar, өөhedtөө konkreetne ujal-
ganuudiiji abża, socialiis so-
revnovaaniiin yndehe huuri dee-
re byxii argabaidalaa ene zoril-
godo xanduulxiijinь respyybli-
kiin byxii intelligeenciiji urlaal-
han baina.

Paartiiin XVIII sjeezdiin tog-
toomżonuudiiji gynzegiigөөr
yzexe ba tereen soo xelegde-
hen zorilgonuudiiji kolxoozno
tariaaşadai maassada yrgenөөr
oilguulxa; kolxoozuudai ba kol-
xoozniguudai dunda socsorev-
novaaniiiji ynexөөr yrgenөөr
delgeryylże, tedenerei kylьtyyr-
ne xemżeeji deeşelyylgede
maassiiji mobilizovaalxa; xydөө
ażaxiin tyryy xynyydei yiled-
beriiin kylьtyyriin tailaltanuu-
diiji byxii kolxoozniguudai dos-
tojaani bolgozo, malażalai ba
gazartariaalangai xygżeltiiji by-
xii xemżeegeerenь xangaxa;
kolxoozniguudta texmiinimymii-
ji xysed oilguulża, tedenerei
speciaalьna znaaninuudiiji dee-
şelyylxe; kolxoozniguudai ger
bairiijinь dulaan, gereltei, gigi-
jeniiçne, gojo haixan ba ajatai
uużam bolgolgiiji tuilaxa; kol-
xoozno xydөөżestvenno samo-
deejatelьnostiiiji xygżyylxe ba
tereeniiji bodoto soveed socia-
liis iskyysstviin xemżeede xyr-
ter yrgexe; kolxoozno maassa-
nuudiiji oiriin sagta şine alfa-
viid deere bişegte hurgaxa; de-
reevniiiji literatuuraar, gazee-
dyydeer, nyydel biblioteeke-
nyydeer, nyydel kinokartiina-
nuudaar xangalgiiji erid haiża-
ruulxa; raioonuudta garaża,
leekcenyyd, doklaaduud, be-
seedenyydiiji yngergexe ba
iime zorilgoor raadioo, xeblel
gexe metiiji yrgenөөr xeregle-
xe geże xandalga soogoo tem-
deglehen, Ulaan-Yde goorodoi
intelligeenciin өөhedtөө abhan
ujalganuudanь iime baina, ede
zorilgonuudiiji bejelyylgede xa-
luunaar orolsoxiijinь, respyyb-
likiin byxii intelligeeciiji uriaal-
na.

Ulaan-Yde goorodoi intelli-
geenciin ene xandalga soonь
zaagdahan zorilgonuudiiji oiriin
sagta xaişan geże tyrgenөөr
bejelyylxe tuşaa soveşçaani,
main 15-da, BMASSR-ei Ver-
xoovno Soveedte bolhon bai-
na. Ene soveşçaani deere,
Ulaan-Yde goorodoi predpri-
jaatinuudai, yçreżdeeninyydei,
instityydyydei ba profsojuuzna
Obkoomuudai tylөөlegşed sug-
larba.

Tede tylөөlegşed bolbol өөhe-
diingөө kollektiivyydei zyghөө
xaraalagdahan xemżeejabuulga-
nuud tuxai xeleże, konkreetne
duradxalnuudiiji oruulba. Hyy-
leerenь, BMASSR-ei Verxoovno
Soveedei Preziidiymei tyryy-
legşe nyxer Belьgaajev yge
xelebe.

Ede byxii xydelmeriiin gol
zorilgo xadaa—nyxer Belьgaa-
jev xelene, — paartiiin XVIII
sjeezdiin togtoomżonuudiiji şa-
daal haa bogonixon bolzor soo
bejelyylże, kolxoozno maassa-
nuudai xemżeeji inżeneerne-
texniiçeske xydelmerilegşedei
xemżeede xyrter deeşelyylge bol
no. Deere dursagdagşa predpri-
jaatinuudai xytelberilegşed bol-
bol өөhediingөө kollektiivyy-
dei liinieer yngergexe johotoi
konkreetne xemżeejabuulganuu-
daigaa plaanuudiiji tabiża, so-
juuzuudaigaa kollektiivyydei
suglaan deere zybşen xelseed,
main 20-do, BMASSR-ei Ver-
xoovno Soveedte elьgeexiiji,
nyxer Belьgaajev duradxaba.

Staxaanovcuud-lygovooduudai respyblikaanska soveşçaani

GERAASIMOVSKA XYDELƟƟNIIJI YRGEDXEXE

(BKP(b)-ein Obkoomoi sekretaarь nyxer Ignaatьjevai ygehөө)

Buriaad-Mongol respyyblikiin ysloovido, malai tezeelei baaza baiguulga bolbol malazaliiji ulam xygzөөxe jabadalda ugaa jixe udxaşanartai baina. Ene xeregiiji, xamagai tyryyn, partiina, soveed ba gazartariaalangai oorganuud xytelberilxe johotoi. Tereşelen, ene xeregiiji manai byxii kolxoozniguud erxilexe baina.

Bidener bolbol socialiis malazalda tezeelei bexi baaza baiguulgiin xeregiiji byrin bejelyylze şadaxabdi, eneende naidaltaib.

Mynөө, byxii respyyblike dotor, azaxiin - politiiçeske udxaşanartai gaixamşag geraasimovska xydelөөn delgeree. Ene xydelөөnei tolgoido gaixamşag xynyyd, Taanarai dundahaa olonxitnai baina.

Manai olon nyxedyyd bolbol tezeelei baaza baiguulgiiji gansaxan le azaxiin asuudalda toolono, ene asuudaliiji gyrenei zorilgonuudtai ujasalduulnagyi. Manai malazai bolbol gansa Buriaad-Mongol respyyblikiin bişe, myn byxii Soveed Sojuuzai aradai azaxiin xemzeeji deeşelyylgiin xeregte slyziilxe johotoi baihanь elite baina.

Malazaliiji amzaltatai xygzөөxiin tula tezeelei baazatai baixa şuxala. Bidener bolbol kolxoozuudta malazaliiji toogoinь talaar oloşoruulxa ba terenei produktiivnostiinь deeşelyylxe johotoibdi. Bi xadaa simmentaalьska yniеedyyd, „rambylьje" mironoosuud, yylter haintai gaxainuud, orloovsko ba donskoi moriduudiiji xaraadaa abza xeleneb. Taanar, nyxedyyd, ede malnuud xadaa hain tezeel ba anxaraltai xaruuhalgiiji erideg geze medenet. Zygөөr, ede bolbol manai niutagai malnuudhaa, ton jixe produuktnuudiiji ba aşa tuha ygeze şadaxa baina.

Xerbee bidener xadaa oiriin zilnyydte, manai malnuudai too tolgoiji xojordaxiin olon bolgoxo, terenei produktiivnostiinь nelieed deeşelyylxe zorilgo urdaa tabiaa xadaa, eneenei tula xamagai tyryyn, manai malnuudai tezeeleer dutaxagyinь tula tezeelei bexi baaza baiguulxa xeregtei. Elbeg delbeg tezeel abxiin tula, sabşalangaa yrgedxexe, tezeelei nogoo tariilgiiji yrgedxexe, sabşalangai urgasiiji deeşelyylxe xeregtei.

Sabşalangai urgasiiji deeşelyylxiin tylөө temeseze baigaa entyziaastnuud - lygovooduud bolbol sabşalangiiji erxilmeer xaruuhalza, өөriingөө xeregte ynen sexeer, durataigaar xandaahaa, gansa le tiixede ynder urgasa xuriaaza bolxo baihiinь ooped deeree xaruulna. Ilmenyyd nyxedyyd, entyziaastnuud—Vasiili Aleksaandroviç Geraasimov, Ivaan Vasiilьjeviç Sereebrennikov ba busad, tiime olon bişe baina.

Manai zorilgo xadaa kolxooz byxende өөriinь Geraasimovtiji, geraasimovska zvenoonuudiiji bii bolgoxo, edenei xydelmeride byxii ysloovinuudiiji baiguulxa.

Ene gaixamşag xydelөөnei exin deere, bidener xadaa berxetei, zygөөr bejelyylegdexe zorilgonuudiiji tabinabdi geze hananab. Xojor daxin sabşalgiin asuudaliiji abaad yzegtii. Bidener bolbol ene zorilgiiji urdanь tabidaggyi baigaabdi, mynөө ene xadaa sabşalangai urgasiiji xojor daxin deeşelyylze şadaxa geze medenebdi. Xojor daxin sabşalgiiji praktiiçeska bejelyylxiin tula sabşalangaa haizaruulxa, ydobreeni ba agrotexniiçeske busad xemzeejabuulganuudiiji xereglexe şuxala.

Bidener bolbol ene asuudaliiji partiina, soveed ba gazartariaalangai oorganuudai urda tabinabdi. Taanarai zorilgo xadaa, nyxed lygovooduud, ene xemzeejabuulgiiji şuxala udxaşanariiji kolxoozniguudta propagandiirovalga, oilguulga bolno.

Tereşen, bidener xadaa zerlig urgamalnuudai yrehenyydiiji xereglexe johotoibdi. Manai specialiistnuud bolbol respyblike dotor, ton ynder-kaloriline nogoonuud urgadag geze medyyne. Teed, tedeniiji xereglenegyibdi. Ene xadaa ton buruu, bi bolbol prestyypne xereg myn geze xelexe bainab.

Nyxer Geraasimov xadaa xydөө urgamalnuudai yrehe sugluulnab gene. Zygөөr, tere bolbol urgamalnuudhaa yrehiijinь abza şadanagyi. Ilmenyyd berxeşeelnyyd xyn byxende toxiooldoxo geze hananab. Ilme uşarhaanь, taanar lygovooduud, specialiistnuudtai niagta barisaatai baixa, xөөreldexe johotoi.

Geraasimovska xydelөөn ulam byri yrgedene. Gebeş, zarim niutaguudta partiina, soveed ba gazartariaalangai oorganuud bolbol ene gaixamşag xydelөөniiji xytelberilnegyi. Ilme baidaliiji saaşadanь yrgelzelyylze bolxogyi, ene xydelөөniiji ygeixexii hedegşediiji xatuugaar xeheexebdi.

Oblastnoi xebiel bolbol geraasimovska oopediiji sag yrgelze populiiziirovalna. Ene xadaa yşөө baga. Raioonno gazeedyyd, kolxoozno xaniin gazeedyyd ene xeregte oroisoxo johotoi.

Taanar, lygovooduud bolbol Buriaad-Mongoloi partiina organizaacada ugaa jixe tuha xyrgenet. Timehee, BKP(b)-ein OK ba respyyblikiin praviitelьstviin nerehee taanariiji xaluunaar amarşalnab.

SABŞALANGAI URGASIIJI XOJOR-GURBA DAXIN DEEŞELYYLXE

(Respyyblikiin soloto lygovood nyxer Geraasimovai ygehөө)

Mynөөder, bidener bolbol byxii aimaguudhaa, manai sabşalangiiji haizaruulgiin asuudalnuudiiji xelsexiin tula suglaraabdi. Iimehee, bi xadaa өөriingөө xydelmeri tuxai xelexemni. Bidener bolbol 1937 onhoo xolşo sabşalangiiji bodotoor haizaruulza exilee hemdi. Xojor zilei saad tee sabşalangai urgasa xadaa gektaar byriin 14 ceentner baigaa hen. Ene bolbol xolo xangaltagyi baihanь medeeze. Manai sabşalaniiji hainaar xaruuhalaad baigaa haa, ton jixe ybehe ygexe baina.

1937 ondo 37 gektaar sabşalan namda daalgagdaa belei. Ene uçaastog deeree, unahan malgaigaa abangyi xydelmerilөө hem. Uhalaiga, ydobreeni xehen ba bornoilhon bainab. Eneeneigee rezylьtaadta, 1938 ondo gektaar byriin 40-50 ceentner, zarim uçaastoguudhaa—gektaarai 80 ceentner ybehe xuriaagaab.

Eneenhee urdanь, sabşalangai azaxiiji xenşji xeregseedegyi baigaa. Gansa le, ene xaarhaa exilze, partiina ba soveed organizaacanuud bolbol sabşalangai asuudalnuudta sexьjooznoor xandadag boloo.

Gebeşji, zarim kolxoozuud bolbol өөhediingөө byxii argabaidaliiji xysed xereglenegyi. Zişeeleed xelexede, manai kolxooztoi zergeleed baigaa, Teelьmanei neremzete kolxooz bolbol hajaxan huurizahan baina. Zarim kolxoozniguudai buusanuud deerenь stoolbnuud, modo şuluun, şoroi şoxoi dyyren jym. Tiime baibaşji, kolxoozoinь pravleeni xadaa sabşalangiiji seberlelge, haizaruulgada anxaralaa tabinagyi.

Gadna, sabşalangai urgasiiji deeşelyylxiin tula gansa uhalalga xolo xangaltagyi baina. Ydobreeni xexe, bornoilxo, jalan jalsan gazarnuudtanь nogoo tarixa şuxala. Xerbee ede xemzeejabuulganuudiiji byrin xeregleed baigaa haa, gektaar byriin 80 ceentner xyrter, ynder şanartai ybehe xuriaaza bolxo.

Malazalda tezeelei bexi baaza baiguulgiin xereg—bidenei garta. Xerbee bidener, lygovooduuda bodoto tuhalamza yzyylegdee xadanь, kolxooz byxende gektaar byriin 70-80 ceentner, zarim uçaastoguudhaanь 70-80 ceentner ba deeşeşji ybehe xuriaaza şadaxabdi.

Byxii lygovooduudiiji, өөhediingөө toiruulan yrgen aktiivtai bolxiinь, sabşalangai urgasiiji xojor-gurba daxin deeşelyylxiin tula byxii xysөө tabixiinь uriaalnam.

ZURAG DEERE: Lygovoodstvodo staxaanovska xydelөөniiji yydxegşe nyxer A. V. Geraasimov (Peest. revei foto)

TEZEELEI BEXI BAAZA BAIGUULJA

(BMASSR-ei Sovnarkoomoi tyryylegşe nyxer Ivanoovoi y...)

Nyxedyyd, respyyblike dotor delgerhen, geraasimovska xydelөөn bolbol gaixamşag xydelөөn myn, ene xadaa kolxoozniguudai ugaa olon aarmiiji bejedee tatana, malysxeberiilgiin gyrenei plaaniiji gyisedxexe ysloovi baiguulna. Ene xydelөөn bolbol manai respyyblikede baigaa, ugaa jixenyyd rezeervnyydiiji socialiis malazalda tezeelei baaza baiguulxiin tula xereglexe arga olgono.

Ene soveşçaanida, mynөө delgereed baigaa gaixamşag xydelөөniiji yydxegşe Vasiili Aleksaandroviç Geraasimov xabaadalsaza baina. Nyxer Geraasimovai yydxeliiji ulam abhan, respyyblikiin erxim lygovooduud xabaadalsana. Ede xadaa sabşalangai urgasiiji nelieed deeşelyylze bolxo baihiiji xaruulna.

Nyxer Geraasimovai oopediiji ulam byri yrgenөөr delgeryylxe, kolxooz byxende geraasimovska zvenoonuudiiji baiguulxa, lygovooduudai azaliiji xysed segnexe xeregtei. Eneentei xamta, tede zvenoonuud xadaa sag yrgelziin baixa johotoi. Ede zvenoonuudta xydelmerilegşed bolbol busad xydelmerinyydte gargagdaxa johogyi.

Zilhee zilde respyyblikiin malazai urgana, zygөөr tezeelei baaza baiguulga xangaltagyigөөr jabuulagdana. 1938 ondo, respyyblikiin kolxoozuudai malnuudanь tezeeleer miil 64,6 proceent xangagdanxai baigaa. Zediin, Selengiin, Xiagtiin, Zagarain, Jaruuniin aimaguud bolbol tezeelei talaar byrişji muu baidaltai baigaa.

Xerbee, yngeregşe zilde 487 miangan gektaar sabşalangai ybehe xuriaagaa haa, ene zilde 670 miangan gektaar sabşalaza johotoibdi. 1937 ondo, respyyblike dotor dunda zişeegeer gektaar byriin 13,5 ceentner, 1938 ondo—14,1 ceentner ybehen xuriaagdaa hen, xarin ene zilde dunda zişeegeer 14,5 ceentner xuriaaxa geze planiirovalagdaa.

Negedexieer, 182 miangan gektaar şine gazariiji seberleze, haizaruulza sabşalangaa yrgedxexe bainabdi. Ene plaaniiji gyisedxexiin tula sabşalangiiji uhalalga, seberlelge, xataalga ba haizaruulgiin plaaniiji zaabol dyyrgexe xeregtei.

Nyxed lygovooduud bolbol өөhediingөө ygenyyd soo, uhalalgiin udxaşanar tuşaa xelehen baina. Gexetei xamta tedener bolbol uhalalgiin bolzorhoo amzaltanuud duldiidadag geze zyb
zaanad. Iime deerehee, ...
giin bolzoriiji aldaxag...
terenei teexnikiiji xaza...
xagyin tula byxii xem...
diiji abxa şuxala. Gaza...
langai oorganuudai xyd...
legşed xadaa sag soon...
lalga ba sabşalan deere...
texniiçeske xemzeeja...
nuudiiji koompleksnoor...
leigiiji xangaxa johotoi.

BKP(b)-ein XVIII sjee...
re nyxer Staalin bolbol, ...
tomo malai too tolgoiji ...
ceent, xoni ba gaxainu...
xojor daxin, morididiji—3...
ceent olon bolgoxo ge...
go tabiaa. Voozdiin en...
bariiji bidener bejelyyl...
gataibdi. Manai resp...
bolbol malazaltai resp...
myn, tiimehee bidener...
malysxeberilgiin plaaniiji...
len dyyrgexiin tylөө by...
søø xanduulxa johoto...
kyytske ba Çitiinske o...
nuudtai sorevnovaaniin...
vor soo, 100 gyyd byri...
unagadiiji, 100 ynieed ...
—80 tugalnuud, 100 ex...
hoo—100 xurigad ba exe...
byrihөө—10 porşoonxo...
abxa geze bişegdenxei.

Ene ujalga xadaa gans...
gegdexe bişe, xarin y...
dyyrgegdexe johotoi. Jy...
xede, eneenei tula byxii ...
vinuud bii. Ene xeregte, ...
simovska xydelөөniiji yr...
delgeryylge bolbol ton jix...
xaşanartai baina.

Sag yrgelze urgaza ...
malazaliiji tezeeleer byri...
gaxiin tula, bidener xad...
zeelei bexi baaza bai...
talaar ton jixe xydelmeri...
xa bainabdi. 670 miang...
taar sabşalan xadaa pla...
lagdahanai johoor, gekta...
riin 14,5 ceentner urgasa...
haa manai malnuudai 8...
ceentiinь tezeeleer x...
baina. Iime deerehee, sa...
gai urgasiiji nelieed dee...
xe zorilgo—bidenei urda...
dana.

Planiirovalagdahanhaa ...
jixe urgasa xuriaaxa by...
loovinuud manalda bii. E...
tula partiina, soveed ...
zaacanuudai ba gazarta...
gai oorganuudai xytelb...
şed, kolxooz byxenei x...
rilegşed, kolxoozniq byxe...
daa sabşalangiiji haizar...
urgasiiji deeşelyylgiin ...
azaxiin-politiiçeske udxa...
oilgoxo xeregtei.

Bidener bolbol taanarta...
ta, nyxed lygovooduud, ...
simovska xydelөөniiji ...
jabaza, socialiis malazalda...
lei bexi baaza baiguulgi...
gaza şadaxabdi geze na...

Specialiistiin zybşel

Olonzilei nogoo tarilga—ton şuxala xereg

Malai too tolgoiji ulam byri oloşoruulga, terenei produktiivnostь ba yylteriiji haizaruulga xadaa tezeelei bexi baazalaa, tailbarilan xelebel, tezeelei kylьtyyrenyydei tariilgiin plaanai dyyrgeltehee gol tyleb duldiidadag baina. Tiime baibaşji haanь, gazartariaalangai oorganuud ba zarim kolxoozuud bolbol ene xemzeejabuulgiiji xeregseedeggyi jym.

1938 ondo, BMASSR-ei Sovnarkoom bolbol 4000 gektaar olonzilei nogoo tarixa plaan batalhan baigaa, faktiiçeska 3332 gektaar tarigdaa hen. Xoriiin, Biçyyrei, Zakaaminai ba Selengiin aimaguudhaa bişe, byxii aimaguudai negeniinşji plaanaa dyyrgeegyi baigaa.

Tezeelei kylьtyyrenyydei yrehenyydenь xereglegdengyi, raipotreebsojuuzuudai ba selьpoonuudai sklaaduudta xosorhon baina. Yrehe xudaldaza abxiin tula tabigdahan krediidyyd xereglegdeegyi yleşehen baigaa. Tezeelei kylьtyyrenyydei yrehiiji realizaacalgadaxi dutuu dundanuudiiji ene zilde dabtaza jaabaşji bolxogyi.

Oroohoto kylьtyyrenyydei tariilgada jamar anxaral tabigdanab, tiimel anxaral tezeelei kylьtyyrenyydei tariilgada xanduulagdaxa johotoi.

Polivoi sevooboroodto tariihan, tezeelei nogoonuud bolbol erxim şanartai bydyyn tezeel—ybehiiji elbegeer abxiin istoçnig myn. Nogoo tariilgiin udxaşanaranь gansaxan le ene bişe. Olonzilei nogoonuudai kylьtyyre xadaa gazarai fiziiçeske şanar, stryktyyriiji haizaruulxada ba terenei produktiivnostiiji deeşelyyldeg jym. Ene uşarhaa, tere bolbol oroohoto kylьtyyrenyydei ybehe elbeg xuriaaxiin ysloovi baiguulna.

Olonzilei zalaata ba boboovo urgamalnuud bolbol myn bogonixon bolzor soo, gazariiji şimetei zyilnyydeer baizuuldag ba boboovo urgamalnuud xadaa gazarta ton şuxala zyil azoot ygedeg baina. Gadna, olonzilei nogoonuud bolbol gazariiji burtag ybehenyydhee seberledeg jym.

Olonzilei nogoonuudai tariilgiin ysloovido, olonzilei zalaata nogoonuudhaa amerikaanska xiaag ba ulaan kleever tarigdadag. Myn, zitniaag, sibiirske volosneec, şara, erieen ba xyxe liyceernenyyd ba şara doonnigiiji tarixa bolxo.

Ulaan kleeveriiji tariilga ba xaruuhalga bolbol tiime slooznoo bişe baibaş haanь, kleever xadaa xyldedeg baina. Ene uşarhaa kleeveriiji haixi şuurganhaa xalxa ba saha elbegtei baidag gazarta tarixa şuxala. Kleeveriiji tarixa gazaraa namar ertenhee, tariaa xuriaalgiin hyyleer, eldyyrilxe xeregtei.

Kleeverei urgasiiji deeşelyylxiin tula şuxala ysloovinuudai negenь xadaa tarigdaxa yrehenei şanariiji haizaruulga bolno. Eldeb ybeşenyydtei temesexiin zorilgoor, tariilgiin urda tee, kleeverei yrehiiji Davidovai preparaadaar, nege toonn yrehende 2 kilogramm preparaad gargaşalxaar bodomzolzo, ugaaxa xeregtei. Xynde şanartai, şabartai gazarta kleeverei yrehiiji nege santimeetr gynzegiigөөr tarixa, dunda zergiin gazarta 2 sm. ba xyngen şanartai gazarta—3 santimeetrhee doro bişe huulgaxa. Kleeveriiji olonzilei nogoonuudtai xolizo tarixa. Timofeejevkiiji kleevertei xolizo tarixada, ylemze hain rezylьtaatuudiiji ygedeg jym. Iigeze tarixada kleever xadaa tyryyşiin zilnyydte hainaar urgadag, xarin kleeverei yşөөreze exilxedenь timofeejevke tyrgөөr urgadag baina.

Jyriin, prostoi argaar, tarixiin tula nege gektaar gazarta kleeverei 12-13 kilogramm yrehen xyrexe. Timofeejevkiiji kleevertei xolizo tarixadaa, tyryyşiinxiinь yrehiiji gektaarai 6-8 kilogramm abxa şuxala. Kleeveriiji pokroovno urgamalnuud (şinice, ovioos, jaçmeenь) deegyyr gy, ali seber janzaaranь, jarovoi kylьtyyrenyydiiji tarihan ydertөө, terenei deegyyree, riadovoi seejalkeer, riaadtanь xyndelen jabuulza tarixa xeregtei.

Kleeverei urgasiiji deeşelyylxiin tula gazar deerenь foosfonokisle, kaliine ydobreeniinuudiiji ba tereşelen yrehiiji yrgenөөr xereglexe şuxala.

Kleeverei yrehenei uçaastoguudta tahalagdahan gazarai xyrihiiji ton nariaar eldyyrilxe: lysçeeni xexe (gyixen xaxalalga), xabar erte bornoilxo, urgalaiga ba tele kylьtivaaca xexe johotoi. Byxii nogoonuudai yrehenyydiiji urguulxa abxiin tula edele xemzeenyydiiji xereglede jym. Yrehenei uçaastoguudai kleeveriiji pokroovygiigөөr (xuşalta), xerbee nogoonuudai yrehe haa riaad xooronhoonь 50 santimeetr, traaktoraar eldyyrilee haa 60 santimeetr zaitaigaar, yrgen riaadna argaar tarixada ylemze hain baidag.

Timofeejevke xadaa jyrenxiidөө kleevertei xolidozo tarigdadag jym. Kleeveriji jamar raioonnuudta tariza bolxob, tedel raioonnuudta timofeejevke taaraxa. Zygөөr, timofeejevke bolbol yrehenь xyldesegyi ba xataagdahan namag noiton, torflaniiste gazarnuudta hainaar urgadag deerehee, kleeverhee өroxodoo, byri xolto nogoonuudta tarigdaza bolxo.

Zitniaagiiji seber janzaaranşji, myn pokroovno urgamalnuudai doro tariza bolxo jym. Tyryylen, jarovoi pokroovno kylьtyyrenyydiiji tariaad, terenei riaadta xөndelen zitniaagiiji tarixa xeregtei.

Nogoonuudai yrehiiji nege zigdeer ba azal bagatai gaar tarixiin tula xiyrөөgei xibedhiiji yrehenhee 2-3 daxin jixeer abaad, xolizo tarixa johotoi.

Xarin, nogoonuudiiji garaar tarixadaa, yrehejee elihentei gy, ali şigiiji şoroitoi xolizo, xojor xehegte tahalaad tarixa gebel: zigdeer tarixiin tula xojihon yreheneigee xaxadiinь poolilingoo utiiruunь tarixa, nygөө xaxadiinь tyryyşiinxidee xyndelen tarixa. Garaar tariaa haa, yrehejee xajahanaigaa hyyleer, burgaahaar gy, ali nygөөr şydenyydiinь niagtaruulza xyngexen bornoigoor bornoilxo xeregtei.

Olonzilei nogoonuudiiji tariilgiin bolzor xadaa tereentei sug tarigdaxa kylьtyyrenyydiiji (şinice, ovioos, jaçmeenь) tariilgiin bolzorhoo duldiidadag.

Zitniaag ba timofeejevkiiji şadaalnaa erte tarixa şuxala, xarinь ede nogoonuudai yrehenyydenь urgaxiin tula ton jixe şiig noito xeregledeg baina. Myn, zitniaagiiji namar, ozimoi rooz deegyyr, roozliji tarihan ydertөө, riaadtanь xyndelen tariza bolxo jym.

Nogoonuud byriin yrehiiji tariilgiin noormonuudanь ondoondoo baidag. Nege doro, jyriin riaadaar tarixadaa: ti...
jevkiiji xolisogyigөөr, ...
gazarta 15 kilogramm; ...
vertei xolioohaa 11-12 ...
raamm, xarin timofeejevk...
kilogramm; amerikaansk...
giiji 15-20 kilogramm; ...
giiji 12-15 kilogramm ...
biirske volosneeciiji 15-...
logramm abxa xeregt...
raaza tarixadaa, tariilgiin...
miiji 15-20 proceentee...
bolgoxo.

Nogoonuudiiji tarixada...
niaag ba timofeejevki...
sm., amerikaanska xiaag ...
siirske volosneeciiji 3-...
xyrter gynzegiigөөr hu...
Zitniaagai yrehiiji 2 ...
meetrhee gynzegiigөөr ...
jaabaşji bolxogyi (gy...
gөөr taribal yrehenyyde...
sordog).

Tezeelei kylьtyyrenyyd...
rilga bolbol manai res...
klin ysloovido ugaa jixe...
şanartai baina. Iimehee, ...
ji şiigeze hainaar tarixa ş...
Respyyblike dotor y...
delgereze baigaa geraasi...
ka xydelөөn bolbol ene ...
tezeelei kylьtyyrenyydei ...
urgasa tuilaxiin tula poli...
goo tarilga deereşji dei...
legdexe johotoi. Ynder ...
xuriaahanaigaa yndehe...
deeree, byxii malnuudai b...
tezeeleer xysed xangaxa ...
daliiji tuilaxa bainabdi.

Narkomzeemei agro...
M. BITAAJE...

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) paartiin XVIII sjeezdiin togtoolnuudtai daşaramduulan, profsojuuzuudai xydelmeri tuxai

Nyxer Şveernigei doklaad tuşaa 1939 onoi apreelь 28-da abtahan, BCSPS-ei VIII pleenymei togtool

Byxesojuuzna Kommuniis olьşeviigyydei) Paartiin XVIII jeezdiin togtoolnuud bolbol yxedelxein—istoriiçeska udxamartai ba angigyi socialiis bşçestvo baiguulalgiiji, sociazmhaa kommuniizmda şilzen olgiiji şiidxexiin tyløø soveed adai, azalşadai byxii organiacanuudai, profsojuuzuudai teseleinь programma bolno. Nyxer Staalinai doklaad ba P(b)-ein XVIII sjeezdiin togolnuud bolbol kommuniizmiin esei ilaltiin torzestvoogoi neee, azalai şine gabijaanuudsuxarişagyi temeselde azaliiji zorigzuulna.

Bolьşeviig paartiin generaalьliniiin xysed ilahanai rezylьta kommuniizmiin tyryyşiin a—socialiizm manai orondo tyleb bejelyylegdee. Eksataatorska anginuud eseslen idiirovelegdee, xyniiji xynei ploataacalxa jabadalai şaltanь xysed usadxagdaa.

SSSR-ei promiişlennostь bol- yiledberiiingøø teexnikiin ar, xygzeltiingøø teempiin ar, tyryy kapitaliis oronuui xyseze urdanь orohon ba xei deere negedexi huuri be. Soveed aradai azana agalan baidalanь, xelberişeøødøø garza baina. Xojoraar tabanzilnyydei zilnyydte d zonoi xereglelgenь xojor ylyy daxin jixe bolhon na.

Imperialiis ezedeigee daabar, manai orondo kapitaliis oolşolgo ba darlalta bodoxliji hedehen faşiizmiin troc-buxaarinska ba byrzyaaznaionaliis aagentnuudiiji elige ba yibuta soxilgo xadaa şeviig paartiin ba soveed dai tuilai jixe ilalta myn. ocialiizmiin ilaltiin yndehe ri deere, soveed oobşçest- moraalьna-politiiçeske jestvo, SSSR-ei araduudai xaarisaan, soveed patriotiizm—enyyd xysen tyges xydelegxysenyyd delgerehen baina. eed arad bolbol øøriingøø orondo xizaargyi duraldag, eed zasagta, bolьşeviig paar-, aguujixe voozdь ba bagşa er Staalinda xemzeeleşegyi edanne baina. Nyxer Staalin bol BKP(b)-ein XVIII sjeezd ere xehen doklaad soogoo, n dotoroo produuktnuudai i elbeg bololgiiji baiguul-, orondoo xereglelei pred-edyydeer xysed elbegzyyl- ba, tiigeed kommuniizmiin edexi faazahaa, terenei xodoxi faazada şilzen oroxo arbaidal oloxiin tula, oiriin -15 zilei torşo dotor, glaavna italiis oronuudiiji ekonomiika xyseze, urdanь oroxo riiçeska zorilgiiji soveed dai urda tabihan bai-

KP(b)-ein XVIII sjeezdeer han, SSSR-ei aradai azaxiin eltiin plaan xadaa ene bylxein- istoriiçeska zorilgoiiji bejelyylelgede şuxaliin a etaapanь myn bolno. artiiin XVIII sjeezdiin toguud bolbol azalşadiiji komis johoor xymyyzyylgiiji yrgexe, SSSR-ei aradai iin xygzeltiin gurbadugaar ilei plaaniiji gyisedxelgegen maasanuudiiji mobialxa talaar, azalai discip- bexizyylxe, azalai bytøø- byxii xemzeegeerenь ura, socialiis sorevnovaa- ba staxaanovska xydeiji delgeryylxe talaar, xyerişed ba slyyzaşçinerei iaalьna ba kylьtyyrne baiinь ulam haizaruulxa ta- profsojuuzuudai urda ugaa- zorilgonuudiiji tabina. SPS-ei VIII pleenym bol- paartiin XVIII sjeezdiin olnuudiiji, øøhediingøø byaşanxi xydelmeriin ynde- uri bolgon tabixa ba te- i bolьşeviig johoor bodoto nь bejelyylxiiji, protsoa organizaacanuudii uriaal-

SPS-ei VIII pleenymei togolь:

Nyxer Staalinai doklaadiiji paartiin XVIII sjeezdiin olnuudii propagaandalgiiji, lmerişedei ba slyyzaşçe- suglaanuud deere, klyy- te, ulaan bulanguudta, iin bairanuudta, aradai tus halbariin ba tus rijaatiin konkreetne zoriludiiji tailbarilalgatai niagta otoigoor, yrgenøør jabuul- byxii profsojuuzna organinuudta duradxaxa.

2. Gurbadugaar Staalinska Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaaniiji yşøø yrgenøør delgeryylxiiji ba øøriingøø yderbyriin praktiiçeska xytelberiløøgøø, Gurbadugaar Staalinska Tabanzilei aguujixe xydelmeriiin plaaniiji gyisedxexe ba ylyylen gyisedxexiin tyløø, eneeniiji millioonuudai xysen tyges xydeløøn bolgolgii xangaxiiji byxii profsojuuzna organizaacanuudii ujalgalxa.

Xaana, profgryyppehee exilen, profsojuuzna organizaacanuud bolbol sorevnovaaniiin yysxelşenь, terenei organizaatoranь ba vozaagiinь bainab, tendel socialiis sorevnovaaniiin amzaltanuud tuilagdadag geze, ooped xaruulaa.

Socialiis sorevnovaaniiin ba staxaanovska xydeløønei xysenь xadaa tedenei maassovostьda baina geze, profsojuuzna organizaacanuud hanaxa johotoi. Socialiis sorevnovaaniiji delgeryylgede xaişa xeregeer, deereheenь, kanceliaarskaar xandadag, xede xeden profsojuuzna organizaacanuudai xereggyi praaktikiijinь erid eseslexe şuxala.

Profsojuuzuudai Centraalьna ba oblastnoi komiteedyyd, fabriiçno-zavodskoi ba niutagai komiteedyyd, cexovoi komiteedyyd ba profgryypporguud bolbol socialiis sorevnovaaniiin talaar, xydelmerişed ba slyyzeşçenertei doogovornuudiiji batalxadaa, ujalganuudai konkreetnostiiiji xangaxa, tedenei bejelyylgiin bolzornuudiiji zaaxa, doogovornuudai gyisedxelnyydei ba ujalganuudai gyisedxelnyydei sag yrgelziin şalgaltiiji organizovaalxa, socialiis sorevnovaaniiin tyryyşyydiiji zavodskoi xeblelnyydte (xaniin gazeed, mnogotiraaznuudta) raioonuudai, oblastnoi ba centraalьna gazeedyydte yrgenøør toliloxo, tedenei portreedyydiiji ceexnyyd soo, ulaan bulanguud ba klyybyyd soo delgexe johotoi.

3. Staxaanovska hurguulinuudiiji damzuulan, stanoogoi dergede baigaa staxaanovcuudai xydelmeriiin dyrşeliiji xaruulgaar, staxaanovcanuudai xydelmeriiin meetodiiji xydelmerişedte ba emegtei xydelmerişedte dam ygelgiiji yrgenøør organizovaalxiiji fabriiçno - zavodskoi ba niutagai komiteedyydiiji, cexovoi komiteedyyd ba profgryypporguudiiji ujalgalxa.

Bytøøxe noormoo dyyrgedeggyi xydelmerişedte ba emegtei xydelmerişedte, teexnikiiji şudalxa jabadaldanь yderbyriin tuhalamza yzyylxe ba predprijaatinuudta bytøøxe noormoo dyyrgedeggyi negeş ere ba exener xydelmerişenei baixagyi jabadalii tuilaxiijinь profsojuuzna organizaacanuudta duradxaxa.

4. Staxaanovska xydeløøn bolbol xydelmerişedei, inzeneernetexniiçeske xydelmerilegşedei ba slyyzeşçinerei zyghøø tvoorçesko inicíatiiviin, izobretaatelьska uxaan bodoloi ba racionalizaatorska duradxalnuudai yrgen xygzelte yysxee. Izebrataatelьnuud ba racionalizaatornuud tuxai yderbyriin oroldolgo xadaa azalai bytøøsii øødenь yrgelgede şinenyyd rezeervnyydiiji neexe baina.

Xydelmerişedei maassova izobretaatelьstviiji byxii xemzeegeer xygzøøxiiji, izobretaatelьnuudai ba racionalizaatornuudai— xydelmerişedei, inzeneernyydei, teexnigyydei ba slyyzaşçinerei tvoorçesko iniciatiiviiji demzen abxa racionalizaatorsko duradxalnuudiiji ba izobreteeninyydii bejelyylxiiji azaxiinxidhaa şangaar erixiiji profsojuuzna organizaacanuudii ujalgalxa.

5. Oboruudovani, instrymeentnyyd, zoxilduulan bailgahan zyilnyyd ba ajuulgyin teexnike tuşaa obsçeestvenne yzelge yngergehen, Kyibeşevei neremzete koloomensko zavoodoi ba busad zavooduudai xydelmerişedei, inzeneernyydei, teexnigyydei ba slyyzeşçinerei iniciatiiviiji haişaaxa.

Azalai emxidxelgiiji xangaxa, xydelmerişedei duradxalnuudii sag darii ba xysed bejelyylgiiji azaxiinxidhaa tuilan, oboruudovani, instrymeentnyyd, zoxilduulan bailgahan zyilnyydiiji, ajuulgyin teexnikiiji byxii deerenь predprijaatinuudta, myn tus tus ceexnyydte, uçaastoguudta, prolioduudta obsçeestvenne yzelge yrgenøør praktikovaalxiiji profsojuuzna organizaacanuudta rekomindovaalxa.

6. Zarim predprijaatinuudta azalai emxidxelgiin yşøø xangaltagyi baihiiji ba eneenhee bolzo, xydelmerişedei miil bailgiin (prostoin) (Çeliaabinska traaktorna zavood, Staalingraadska traaktorna zavood, Oktiaabrьska revoliyyciin neremzete Voroşiilovgraadska parovoozbaiguulaltiin zavood ba busad) baihiiji temdeglexe. Miil bailga xadaa aradai azaxiida jixe xoxidol uşaruuldag ba xydelmerişedei zaarabotna xylehiijinь dairadag baina.

Pleenym xadaa miil bailgada, profsojuuzna organizaacanuudai passiivna xandalgiiji buruuşaaza ba miil bailgatai aktiivna temesexiiji profsojuuzna centraalьna komiteedyydhee, obkoomuudhaa fabriiçna-zavodskoi ba niutaguudai komiteedyydhee erine.

Profsojuuzna organizaacanuud bolbol miil bailganai şaltagaaniiji eliryylxe, tedenei konkreetne zemetediiji todoruulxa, miil bailgiiji likvidaacalxiiji ba miil bailga gargahan zemete niuurnuudiiji ton xatuu xariuusalgada xabaaduulxiiji, azaxiinxidhaa erid tuilaxa johotoi.

7. Gurbadugaar tabanzilei plaanaar tabigdahan zorilgonuudiiji zaabol gyisedxexiin tulada, BKP(b)-ein XVIII sjeezd xadaa predprijaatinuud ba yçrezdeeninyydte azalai bexi discipliine xangaxiiji erihen baina.

„Azalai discipliiniiji gurimşuulxa, gyrenei sociaalьna straxovaaniiin praaktikiiji haizaruulxa ba ene xeregte mexe goxo xexe jabadaltai temesexe xemzeejabuulganuud tuxai" SSSR-ei Sovnarkoomoi, BKP(b)-ein Centraalьna Komiteedei ba BCSPS-ei 1938 onoi dekaabrь 28-nai togtool bolbol predprijaatinuud ba yçrezdeeninyydte azalai discipliiniiji nelieed bexizyylhen baina. Gebeş, xede xeden predprijaatinuud ba yçrezdeeninyydte progyyl xexe, geegdexe jabadal ba myn azalai dotoroi zuramai praaviliiji ebdexe uşarnuud bii baihaar baina.

Pleenym bolbol azalai discipliine tuxai zakooniiji xazalşagyi gyisedxexiin tyløø, baiguulagdahan xydelmeriin yderei yrgelzelxe sagiiji byxii xydelmerişedte ba slyyzaşçinerte tooçno ba akkyraatnaar saxiuulxiin tyløø yderbyri temesel jabuulxiiji, profsojuuzna organizaacanuudiiji ujalgalna.

Profsojuuzna organizaacanuud bolbol obsçeestvenne nyløølelge xemzeeji xeregseedeggyi ba tereeniiji discipliine ebdegşedte xeregledeggyi baihanь profsojuuzna organizaacanuudai xydelmeridexi negen jixe dutamaganь geze BCSPS-ei pleenym toolono.

Profsojuuzna organizaacanuud xadaa progyylьşçigyydiiji, letyyngyyd ba zalixainuudiiji, yiledberiin dezorganizaatornuud tuladanь, tedeniiji toiruulan obsçeestvenne hanalbodoliiji emxidxexe, eneenei tula nyxedei sydiiji, xeblel, klyyb, ulaan bulanguudiiji xereglexe, azalai discipliiniiji zoriuuta ebdegşed tuxai xydelmerişedei ba slyyzaşçinerei suglaanuud deere asuudal tabixa johotoi.

Profsojuuzna organizaacanuud bolbol xydelmerişedei kaadrnuudiiji predprijaatinuudta bexizyylxiin tula xydelmeri jabuulxa, predprijaatinuudhaa xydelmerişedei ba slyyzaşçinerei garza oşolgiin şaltagaaniiji zaisuulxa xemzee abxa, şine abtahan xydelmerişedte ba slyyzaşçinerte nyxerei orşombaidal baiguulxa, tedenerte xydelmeriøø tyrgenøør şudalxa jabadaldanь ba xydelmerişedei ba slyyzeşçenerei kvalifikaacaaraa uragşaa dabxilgadanь tuhalxa tuxai oroldolgoo jixeer tabixa johotoi.

8. Azalai discipliiniiji bexizyylxe şuxaliin şuxala zebsegenь bolbol gyrenei sociaalьna straxovaaniiin praaktikiiji haizaruulga ba ene xeregte mexe goxo xelgiiji likvidaacalxa jabadal bolno. Gexetei xamta, nelieed olon fabriiçno-zavodskoi ba niutaguudai komiteedyyd bolbol sagzuura xydelmeriin xysegyi bologşodto tedxemziin xemzeeji buruugaar togtoon, SSSR-ei SNK, BKP (b)-ein CK ba BCSPS-ei 1938 onoi dekaabrь 28-nai togtooliiji xazagairuulna. Sagzuura xydelmeriin xysegyi bologşodto tedxemziin xemzeeji togtooxodoo, fabzavkoomuud bolbol tus predprijaatida gy, ali yçrezdeenide sag yrgelze xydelmerilheneinь staaziiji oloxiin tula azalai kniizkenyyddexi bişelgenyydiiji xytelberi bolgodoggyi baina.

Pleenym bolbol 1938 onoi dekaabrь 28 yderei togtooloor togtoogdohon, sociaalьna straxovaaniiin tedxemze ygelgiin xemzeeji xazagairuuldag, tede fabriiçno-zavodskoi ba niutaguudai komiteedyydei antigyrenei jabuulgiiji buruuşaana.

Sociaalьna straxovaaniiin soveedyydei ba komiissanuudai xydelmeriiiji haizaruulxiiji, sagzuura xydelmeriin xysegyi bologşodto tedxemze zybøør togtoolgodo ba ygelgede yderbyriin kontroolь baiguulxiiji ba, SSSR-ei SNK, BKP(b)-ein CK-ei ba BCSPS-ei 1938 onoi dekaabrь 28-nai togtooloor baiguulagdahan, tedxemziin xemzeeji xazagairuulhan zemete niuurnuudiiji xariuusalgada xabaaduulxiinь profsojuuzuudai centraalьna komiteedyydiiji ujalgalxa.

Sagzuura xydelmeriin xysegyi bolhon uşarta tedxemziin xemzee togtooxodoo, tus predprijaatida sagyrgelze xydelmerilhen staaziijinь tododxoxiin tula azalai kniizkedexi bişelgiiji zaabol xytelberi bolgoxiiji, byxii fabriiçno-zavodskoi ba niutaguudai komiteedyydte duradxaxa.

Xydelmerişed ba slyyzaşçinerei mediciinske obsluuzivaniiji saaşadanь haizaruulxa, ba proguulьşçigyydta ba simyliaantnuudta ybeşelhenei liistnyydiiji ygedeg vraaçnuud tuşaa Narkomzdraavaar abtaza baihan xemzee tuxai SSSR-ei Narkomzdraavai doklaad duulxiiji, BCSPS-ei preziidiymde daalgaxa.

9. Professionaalьna sojuuzuudai negen şuxaliin şuxala fyynkcenь xadaa zaarabotna xylehenei asuudalnuudiiji şiidxelgede aktiivnaar xabaadalsalga bolno gehen, BCSPS-ei VII pleenymei zaabariin baihaar baitar, mynøø xyrter zaarabotna xylehenei talaar, profsojuuzuudai xydelmeride xede xeden serьjoozno dutuunuud bii baina.

Profsojuuzna organizaacanuud bolbol azalai bytøøsiin deeşelelei ba xydelmerişedei ba slyyzaşinerei materiaalьna baidaliiji ulam haizaruulxa talaar, zaarabotna xylehiijinь zybøør emxidxexe temeselenь, tedenei byxii xydelmeride centraalьna huuri ezelxiijinь tuilaxa johotoi.

Zaarabotna xylehenei ba azalai bytøøsiiji deeşelyylxe talaar profsojuuzuudai xydelmeriiiji haizaruulxiin zorilgoor, BCSPS-xi ba profsojuuzuudai CK-uuddaxi maassovo-yiledberiin xydelmeri ba zaarabotna xylehenei otdeelnyydiiji ba fabriiçna-zavodskoi, niutagai ba cexovoi komiteedyydei dergedexi maassova-yiledberiin xydelmeriin komiissiiji zaarabotna xylehenei talaar komiissitai negedxexe şuxala geze tooloxo.

10. Profsojuuzna aktiivuudai bolьşeviig xymyyzelelii yndehøørenь haizaruulxiiji, „BKP(b)-ein istooriiin xuriaangli kyyrsiiji" şudalalgiin yndehe huuri deere, enenei tula leekce ba konsulьtaaca emxidxen, bolьşeviizmiiji şudalxa jabadaldanь tedenerte tuhalamza yzyylxiiji profsojuuzuudai centraalьna ba oblastnoi komiteedyydte, fabriiçna-zavodskoi ba niutagai komiteedyydte duradxaxa.

Profsojuuzna aktiivuudiiji praktiiçeska xydelmeridenь alibyxii talahaanь şudalan medexiiji, aktiviist byxende terenei urgaltadanь yderbyriin tuhalamza xangaxiiji, profaktiviistnuudiiji tedenei şadabari ba dura xyseliinь bodolson xydelmeride xereglexiiji, fabriiçna-zavodskoi ba niutagai komiteedyydei, oblastnoi ba centraalьna komiteedyydei, urgahan xydelmerilegşediiji, profaktiviistnuudiiji xytelberilxii azaxiin, soveedske ba obşçeestvenne xydelmeride yrgenøør ba zorimgoigoor debzyylxiiji profsojuuzna organizaacanuudta pleenym duradxana.

11. Professionaalьna sojuuzuud bolbol azalşadai kylьtyyrne eriltenyydiiji ba amaralta organizovaalalgiiji (6 miangan klyybyyd ba kylьtyyriin dvoreecyyd, 15 miangan biblioteekenyyd, 100 miangan ulaan bulanguud, 1800 radiooyyzelnyyd, 10 miangahaa deeşe kinoystanoovkanuud) xangaxiin tula, ton jixe materiaalna baazatai baina. Gebeş, ene baaza xadaa zarimdaa dutamagaar xereglegdedeg geeşe. Xede xeden profsojuuzna klyybyyd, kylьtyyriin dvoreecyyd, ulaan bulanguud xadaa zadagairahan baidalda baina, ger bairanь zoxid taaramzatai bişe, şuxala kylьtyyrne orşombaidal ygei baidag. Zişeenь, urda zygei tymer zamai xydelmerişedei profsojuuzai Xaarьkovdaxi kylьtyyriin dvoreec xadaa kylьtyyrne yçrezdeeniiin zişee ba azalşadai amarxa duratai gazaranь baixiin orondo, xarin zadagairahan ba seber bişe baina. Vostoogoi tymerrydnoi xydelmerişedei profsojuuzai magnitogoorska klyybei armagiinь zahagdaagyi baihan deerehee, boroogoi oroxo yjede koomnatadanь uhan orodog baina.

BCSPS-ei pleenym bolbol klyybyydte, kylьtyyriin dvoreecyydte ba ulaan bulanguudta zuram baiguulza, tedeen dotor zoxid hain ba kylьtyyrne orşom baidal baiguulxiiji, dyrben hariin bolzor soo şuxala remoont xeze, meebelь ba kylьtyyrne inventaariaar xangaxiiji profsojuuzuudai centraalьna ba oblastnoi komiteedyydei, fabriiçna-zavodskoi ba niutagai komiteedyydei xytelberilegşedhøø erine. Ene togtoomziin gyisedxelei şalgalta organizovaalxiiji BCSPS-ei preziidiymde daalgaxa.

12. Gurbadugaar tabanzil dotor yiledberiin urgaltiin plaaniiji gyisedxelgiin negen şuxala ysloovi xadaa eldeb speciaalьnostiaar kvalificiirovanno naima millioon xydelmerişediiji beledxelge bolno. Hurguulinuudai yrgen seetinyydiiji ba maassova profeessiin ba socialiis azalai maasternuudai kyyrsnyydiiji delgeryylxe tuxai BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin şiidxeberiiiji bejelyylxe talaar, azaxiin oorganuudai jabuulza baigaa xemzeejabuulganuudta aktiivnaar xabaadalsaxiiji profsojuuzuudai centraalьna komiteedyydiiji, fabriiçna-zavodskoi ba niutagai komiteedyydiiji ujalgalxa.

Profsojuuzna organizaacanuud bolbol hurguulinuudiiji ba kyyrsnyydiiji komplektovaalxadanь ba øøriingøø kvalifikaaca deeşelyylhen xydelmerilegşediiji zybøør xereglexedenь azaxiin oorganuudta tuhalxa johotoi.

13. Xydelmerişed ba slyyzeşçinerei, øøhediingøø niite erdemei xemzeeji deeşelyylxiin tula ugaa jixe xyseliinь ba mynøø baigaa ydeşiin hurguulinuudai seetinyydei dutamag baihiiji bodolson, sojuuzna respyyblikenyydei narkomproosuudtai xamta, xydelmerişedte ba slyyzaşçinerte yiledberihøø taharangyi, dunda erdem olxo olgodog, niite erdemei ydeşiin hurguulinuudai yrgen seetinyydiiji organizovaalalgada praktiiçaska xemzeejabuulgiin plaan zoxiooxiiji, BCSPS-ei preziidiymde daalgaxa.

14. Indyystriiin gol halbarinuudai saaşadaa xygzexe (staankobaiguulalta, ximiiçeske promiişlennostь, şanarta staalь yiledberilelge, tylişe) ba oi modonoi promiişlennostiiin ba uhanzamai traansportiin geegdeliiji likvidaacalxa xeregte, paartiiin XVIII sjeezdeer tabigdahan tusxai zorilgonuudhaa, deere zaagdahan halbarinuudai xydelmerişed ba slyyzaşçinerei profsojuuzuudai xydelmeriiiji tusxai xianan xaralgada abxa ba paartiiin XVIII sjeezdiin togtoolnuudai gyisedxelde maassiiji mobilizovaalxadanь, tedende tuhalxiiji BCSPS-ei preziidiymde daalgaxa.

15. Paartiiin XVIII sjeezd bolbol manai oronoi urda baigaa zorilgonuudai şiidxelgede soveed intelligeenciin jixe rooliiijinь dursahan baina. Eeneentei xamta, gyrenei apparaadai ba kylьtyyrne-gegeerelei yçrezdeeninyydei, hurguulinuudai ba nauuçna yçrezdeeninyydei, mediciinske yçrezdeeninyydei, gazarai oorganuudai xydelmerilegşediiji, tereşelen gyrenei xudaldaanai ba potreebkoperaaciin xydelmerilegşediiji negedxedeg professionaalьna sojuuzuudai xydelmeri xadaa tusxai şuxala bolno. Ede profsojuuzuudai xydelmeriiiji haizaruulxa xemzee abxiiji, BCSPS-ei preziidiymde daalgaxa.

Xytelberilxii profoorganuudiiji sojuuzuudai çleengyydte dytelyylxiin ba proforganizaacanuudai xydelmeriiiji haizaruulxiin zorilgoor, dooro dursagdahan professionaalьna sojuuzuudiiji tomobişe bolgon xubaarilxa: gyrenei yçrezdeeniiin xydelmerilegşedei, RSFSR-ei meedike-sanitaarna azalai xydelmerilegşedei, RSFSR-ei dunda ba exin hurguulinuudai xydelmerilegşedei, gazarai oorganuudai xydelmerilegşedei, xelxiee xolboonoi ba busad profsojuuzuudai xydelmerilegşedei sojuuzuudiiji.

16. Azalşadai kylьtyyrne-baidalai obsluuzivanida maassova kontrooliiiji yrgenøør delgeryylxe tuxai BCSPS-ei VIII pleenymei zaabariiin baihaar baitar, xeden olon profsojuuzuud xadaa ziliişçne barilgada, yxixybyydei saaduud ba jaaslinuudai barilganuudta, magaziinuud, lariooguud, stoloovonuud ba byfeedyydei xydelmeride maassova kontrooliiiji ton xangaltagyigøør organizovaalna,(reziino-kauuçukova promiişlennostiiin xydelmerişedei sojuuzai CK, Vostoogoi xara metalluurgiin xydelmerişedei sojuuzai CK, centraalьna raioonuudai şuluu nyyrhenei ba slaancevo promiişlennostiiin xydelmerişedei sojuuzai CK, xelxiee xolboonoi xydelmerilegşedei Sojuuzai CK ba busad.

BCSPS-ei VIII pleenym bolbol profsojuuzuudai çleengyydei kylьtyyrne-baidalai obsluuzivani, ba ziliişçne barilganuudta, yxixybyydei ba mediciinske yçrezdeeninyydei barilganuudta, xudaldaanai seetinyydei, stoloovonuud ba byfeedyydei xydelmeride zoxixo kontroolь organizovaalxa tuxai oroldolgoo şangadxaxiiji byxii profsojuuzna organizaacanuudhaa erine.

17. Xeden olon profsojuuzna organizaacanuudta organizacioonno-maassova xydelmeriiin hula baihanai rezylьtaadta, xydelmerişedei ba slyyzaşçinerei nelieed xubinь professionaalьna sojuuzuudai zergede oroodyi baina.

Profsojuuzuudta xydelmerişediiji ba slyyzeşçineriiji bultiinь oruulxa jabadaliiji tuilan, organizacioonno-maassova xydelmeriiiji byxii xemzeegeerenь haizaruulxiiji byxii profsojuuzna organizaacanuudta, pleenym duradxana. Profsojuuzda xydelmerişediiji ba slyyzaşçineriiji abalgadaxi volokildiiji ygeixexe şuxala. Sojuuzai çleende abalgiin oformleeninь nege harahaa ylyy bişe sag soo yngergegdexe johotoi.

Pleenym bolbol profsojuuzhaa gargalgada administriirovani ba mexaniiçeska xandalgiiji erid buruuşaaza, profsojuuzhaa gargaxa tuxai asuudalnuudiiji şiidxexedee, profsojuuzna çleende ba xeregiinь haitar şalgalgada anxaralta xandalga xangagdahan baixiiji erine.

Profsojuuzai çleenhee gargalga xadaa gansaxan le niitiin suglaanai togtoomzoor, saaşadaa profsojuuzna raioonno gy, ali oblastnoi komiteedei, jixenyyd predprijaatinuudta—fabriiçna-zavodskoi komiteedyydei batalalgatalgaar, xegdeze bolxo jabadaliiji togtooxo.

18. Oronoi oboroonodo xydelmerişediiji ba slyyzaşçineriiji beledxelgiin xeregte tusagaar şuxala udxaşanar olgon, Pleenym bolbol profsojuuzuudai oboroonno xydelmeriiiji saaşadanь delgeryylxe talaar konkreetne xemzeejabuulga xaraalaxiiji, BCSPS-ei preziidiymde daalgana.

* * *

BCSPS-ei VIII Pleenym bolbol profsojuuzna organizaacanuud, øøhediingøø xydelmeriiiji bolьşeviig johoor organizovaalza ba paartiiin XVIII sjeezdiin istoriiçeska togtooliiji bodoto deerenь bejelyylen, Gurbadugaar Staalinska Tabanzilei aguujixe xydelmeriin plaaniiji gyisedxexe ba ylyylen gyisedxelgede yrgen maassiiji mobilizaacalgiiji xangaxa geze bataar naidana.

BCSPS-ei VIII pleenym bolbol xydelmerişen ba tariaaşanai socialiis gyreniiji byxii xemzee-

Yrgelzelenь 4 niuurta

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) paartiiin XVIII sjeezdiin togtoolnuudtai daşaramduulan, profsojuuzuudai xydelmeri tuxai

Nyxer Şveernigei doklaad tuşaa 1939 onoi apreelь 28-da abtahan, BCSPS-ei VIII pleenymei togtool

(*Tygesxel. Exinь 3-daxi niuurta*)

geerenь bexizyylxiiji, revoliysioonno heremzee deeşelyylxiiji, exe orondoo buzar izmeenne xegşediiji, trockiis-buxaarinska ba faşiizmiin busad aagentnuudiiji xairagamgyigeer eliryylen ygeixexiiji, Gurbadugaar Staalinska Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaanida aktiivnaar orolsoxiiji, socialiizmiin ilaltiin xytelberilegşe ba organizaator—Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) paartiiiji toiron, azalşadai aguujixe voozdь ba bagşa nyxer Staaliniiji toiron, yşee niagtaar zagsaxiiji ba kommuniizmiin tyleə temeselde emxite xydelmerieer şine ilaltanuudii tuilalgii xangaxiiji, professionaalьna sojuuzuudai byxii çleengyydiiji, byxii xydelmerişed, inzeneernyyd, teexnigyyd, slyyzaşçiner, nauukiin ba iskyysstviin deejatelьnyydiiji uriaalna.

Oboroonno-fizkylьtyyrne xydelmeri hainaar jabuulagdana

Selenge. Zagastain dunda hurguulida oboroonno fizkylьtyyrne xydelmeri hainaar tabigdanxai. Tus hurguulida, huralsalai ene zil soo, PVXO-goi znaçoogoi noormiiji 189 huragşad ygehen ba voroşiilovsko streloogoi 1 stypeenide noormiiji 15 huragşad ygehen baina. Myneə yjede voroşiilovsko strelooguudai 2 kryzooguud xydelmerilze bainad. Ede kryzooguudiiji nyxed Oçiirov D., Dorziijev B., Rinçiinov L., Bambaarov L. gegşed hainaar xytelberilen jabuulza şadaba.

Main 1-de, huragşad-pioneernyydei strelkoovo ba ximiiçeske sorevnovaani yngergegdebe. Ende bolhon strelkoovo sorevnovaanida Balzinimaajev D. 1-dexi, Sanziijev Ş. II-doxi huuri, Dorziijev C. 3-daxi huuri ezelhen baina.

Aimagai strelkoovo sorevnovaanida ene hurguuliiin komaanda II-doxi huuri ezelze, tus komaandiin sostaavta orolsohon 5-daxi klaassai huragşa Dorziijev C. bolbol aimag dotoroo buudalgaar exin huuri ezelbe.

S. Sanziijev

STAALINSKA GURBADUGAAR TABANZILEI NEREMZETE SOCIALIIS SOREVNOVAANI

Hariingaa plaaniiji ylyybşelen dyyrgebe

Ulaan-Ydiin PVRZ-oi parovoozo-mexaniiçeska ceexiin kollektiiv xadaa Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaanida orolsohon baina. Tiigeed, apreelь hariingaa yiledberiiin cexovoi plaaniiji sag bolzor hoonь uridşalan dyyrgexiin ujalga abhan baigaa.

Tus kollektiiv bolbol iere ujalgaa dyyrgeze şadaa. Zişeelxede, apreeliiin 25-nai yder hariingaa yiledberiiin prograammiiji 102 proc. dyyrgehen baina. Staxaanovcuud, nyxed Mirooniçev, Kitaicev, Gasьkoov, Çerniigov ba busad olon tyryy staxaanovcuud bolbol erxim pokazaatelьtaigaar xydelmerilhen bainad.

Myneə xadaa tus ceexiinxid bolbol tere amzaltaa ulam bexidxeze, mai hariingaa plaaniiji bolzor hoonь uridşalan ba ylyybşelen dyyrgexe baihanaa naiduulnad.

C. D.

Byri hainaar xydelmerilxiin ysloəvinuud byrin bii!

Manai respyyblike dotor yrgen xereglelgiin ed tovaarnuudiiji byteən gargalga xadaa jyrenxii deeree jixeer xozomdongi baihaniinь elixen baina. Burmnogopromsojuuzai sis eemiin promarteelьnyyd bolbol Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaanida orolsohon baina. Zarim promarteelьnyyd xadaa socialiis sorevnovaaniiji delgeryylhenei yndehe huuri deere tyryyşiingee amzaltanuudiiji tuilahan baina.

Zişeelxede, Xiaagta goorodoi Kyibeşevei neremzete promarteelь bolbol apreelь hariingaa yiledberiiin daabariiji sym dyyrgehen baina. Tereşelen, Zagarain aimagai „Ulaan Yiledberişen" promarteelь xadaa myn apreelь hariin yiledberiiingeə prograammiiji ylyybşelen dyyrgeze şadaa.

Iimehee, byri ynder pokazaatelьtaigaar xydelmerilxiin ysloovi byrin bii. Tyryyşyylei xydelmeriiin ooped ba meetodiiji busadta damzuulan ygeze, hara hariin, kvaartal kvaartalai plaaniiji ylyybşelen dyyrgelgiiji ebdereşegyi zakoon bolgoxo.

G. I. IGNAATЬJEV.

TASS-iin medeesel

Loondonhoo abtahan medeenyydei johoor, aagenstvo Reiter bolbol raadioogoor medeesexenь, SSSR-ei duradxalda, angliiiska xariuu xadaa dorodurasagdagşa gol koontr—duradxalnuudiiji barimtalana gebel: negedexieer, Soveed Sojuuz bolbol tereentei nege xiletei gyren byxende tus tustanь garaanti ygexe johotoi ba, xojordoxioor, Aangli xadaa xerbee SSSR bolbol əərtəə abhan garaantinuudiiji dyyrgehenei rezylьtaadta, dainda oroşoo haanь, tereende tuhalxiin ujalgiiji abana. Soveed avtoriteetne kryygyydhee abtahan medeenyydei yndehe huuri deere, Reiter aagenstviin ene medeesel xadaa bodotodoo xysed zoxildon xariuusanagyi geze TASS medeesexe johotoi baina. Soveed praviitelьstvo bolbol main 8-da, angliiiska praviitelьstviin „koontr—duradxalnuudiiji" ynexəər abhan baina, francuuzska praviitelьstvo xadaa tereende esergyy myn arsanagyi. Soveed praviitelьstvo bolbol SSSR-tei egei xiletei gyren byxeniiji tus tustanь garantiirovalxa johotoi geze ede duradxalnuud soonь xelegdenegyi. Velikobritaani ba Fraanca gegşed Poolьşa ba Rymiini tuşaa abhan ujalganuudaa dyyrgexiin tula vojeenne jabuulganuudta xabaadahan uşar boloo haanь, soveed praviitelьstvo xadaa tuhiiji darii xyrgexe johotoi geze tereen soonь xelegdene. Gebeş, xerbee zyyn Jevroopiin zarim negen gyrenyyd tuşaa əərtəə abhan ujalganuudiiji dyyrgexiin tula vojeenne jabuulganuudta myn nege adli xabaadagdaşoo haa, Soveed Sojuuz bolbol xarilsan tuhalalsalgiin yndehe huuri deere, Fraanca ba Velikobritaani xojorhoo abxa johotoi baihan jamar-negen tuhalamza tuxainь angliiiska praviitelьstviin „koontr duradxalnuud" soonь jyyşji xelegdenegyi.

Xitaddaxi vojeenne jabuulganuud

(*Çynciin, Şanxai ba Loondonhoo TASS-iin medeeselnyydei johoor*)

Centraalьna Xitadta

Nanьçaanai raioondo jixenyyd baildaanuud bolzo baina.

Hajaxan, Уniinei zyyn-xoito zygte, xitadai seregyyd bolbol japoonsko poziicanuudiiji atakovaalba. Baildaanda, 50-haa deeşe japooncuud alagdaba.

Main 10-da, Xybei proviincada, japoonsko otriaad xadaa Xanькooygoi baruun-xoito zygte, Anьlyraioondoxi, xitadai poziicanuudiiji atakovaalba. Baildaanda 700-haa deeşe xynyyd alagdaba, japooncuud suxarihan baina.

Xybein zyyn-urda xubidanь, hyylşiin ydernyydte, xitadai seregyyd bolbol protiivnigoingoo poziicada xede xeden ataakanuudiiji xebe. Baildaanda japooncuud xadaa miangahaa deeşe xynyydee geebe.

Xoito Xitadta

Şansiin baruun xubidanь, xitaduud bolbol Tairaaniiin baruun-urdaxi Çzynьjaaniiji xyrieelbe.

* * *

Hajaxan, 30 şaxuu japoonsko samoliooduud xadaa Çynciinei zaxiiji boombodobo. Goorodto tyimer nosobo.

Japooncuud, əəhediingəə seregyydiiji boombodobo

Çynciin, main 14. (TASS). Main 4-6 ba 10-da, japoonsko aviaaca bolbol endyyreleer, Nanьçan raioondoxi əəhediingəə seregyydiiji boombodozo, tereenee jixete gemteebe.

XITADDAXI VOJEENNE JABUULGANUUD.
ZURAG DEERE: Xitad aarmiiin gorniistnuud.
(TASS-iin fotoxrooniko).

Шэнэ алфавидта һуралсаха бул

БИШЫХАН ФЕЛЬЕТОН

Хатуу харын охёндо...

Энэ хадаа 1939 оной мартын эсэс багаар болһон ушар юм.

Улан-Удэ, Ленинскэ улица. Vдэшын 8 часай ve гээшэ һэнха. Би занятиһаа бусажа ябаа бэлэйб. Гэнтэ „Рекорд" ресторанай тэндэ нэгэ хvн гараараа занган байжа, гамгvй шанга шангаар ганиран байхань харагдаба. Һонирхоһон тэды болжо дvтэлэн ошобоб.

Бараг сулахан хубсаһатай нэгэ хvн баагvй шангаар хашхаран байна. Аманиинь ээдэлдэшэһэн, хэлэниинь харын баагаар хvдэлнэ хэбэртэй, аргагvй абиртанги тvхэл vзvvлэн байба.

—„Танда юун хэрэгтэйб?!.. Гайхана гvт? Һэ, гайхахашье юумань vгыл даа... Свлөөтэй, хvхюун байдалтай болһон хадаа сэнгэхэ хvхихэ манай дуран бээз даа. Бvхэли vгэлдөө суглуулһан мvнгөөрөө хvхихэдэмни юун болоодхёоб... Тиимэ аабза, нvхэдvvд?.. Би тоншье зvб хэлэнэб. Хэрбээ буруушааха хvн байгаа һаа, хvрөөд ерэг—хамаагvй, vзэсэлдэхэдэ яахан һэм... А-а-рилаг-ты са-а-ша-а гэ-нэм!! хэншье намай тушааха ёһогvй, би прокурортой өөрөө хэлсэхэб!..."

Найгана, нэнгэнэ. Хvл дээрээ арай тогтожо байна. Гэрэй хана мvргөөд унанашье, һөөргөө тэмтэрэһээр бодоно... Нёлбоно, ниинэ. Хубсаһа хунарынь зутаршоо, шагта магтань тайлдашоо: хамагынь харагдажа байна... Тойроод хvхэ энеэдэн болно, гэбэшье энэ картиные удаан х
байхаа һайхашаахааршье
шэ байба даа...
Энэ „уличнэ сценэ"
vзэгдөө гэхэ гvт? Vгы,
удаа лабтаһан байжа
Энэ хэн юун гээшэ
гэбэл, Селенгын аймагай
хоной хvсед дунда һ
лиин һургагша Даша
пович Сагалеев бэеэр
байжа байба.
Гайхалтай байна! Хvv
залуу veые коммунист
ёһоор хvмvvжvvлхэ, ку
на ба алишье талаараа
болбосоролтой, хамтын
дал журамые хvндэлэжэ
даг, дисциплинированнэ,
тын хэрэгтэ преданнэ,
тельна хvнvvдые бэл
хvн аад, харин өөрөө
задагай залихай ябад
ябахань бvришье жэгтэй
на даа.
Хабарай каникулай
Улан-Удэ город педи
тудтэ лекци дуулаха гэж
һэн болбошье, тус лек
нэгэшье ошоогvй, харин
корд" ресторание һа
сагаа бараад бусаһан ба
Баһа майн нэгэнэй пра
соогуур бvхэли гурбан
соо мэдээ ороогvй, ото
байгаа гэһэн vгэ бии.
vнэнш байжа болоо ха.

Городой улицэдэ г
гарган, шоо vзvvлжэ,
харуулжа ябахань ямар
шэб?...

ШАРА-ХАЛЮ

ССР Союзай орденууд ба медальнуудые барюулга

Майн 14-дэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тvрvvлэгшэ нvхэр Калинин болбол орденууд ба медальнуудые шагнагдагшадта барюулба.

Электростанцинуудта абаригvйгөөр, жэшээтэ һайнаар хvдэлмэрилһэнэй, стахановска хvдэлөөе амжалтатайгаар организацилһанай, энерготехническэ заһабариин шэнэ типын vйлэдбэриие шудалһанайгаа тvлөө, электростанцинуудай хvдэлмэришэд, служащанар, инженерно - техническэ ба ажахын хvдэлмэрилэгшэд хадаа өөһедынгөө тvлөөлэгшэдөөр дамжуулан орденуудые абаба. Ленинэй орденоор—Кировэй нэрэмжэтэ „Электросила" заводой коллектив, Ажалай Улаан тугай орденоор — Ленинэй нэрэмжэтэ „Днепрогэса" станцын коллектив, гvрэнэй Зуевск районно электростанци, Ленинэй нэрэмжэтэ Невскэ завод шагнагдабад.

Элитэ стахановска хvдэлмэриин, зарим предприятинуудта шэнэ типын электрическэ ба тепловой машинануудые шудалһанай, электростанцинуудта электросетинv
цехануудтэ ба агрегадану
абаригvйгөөр хvдэлмэр
нэйгөө тvлөө электроста
олон хvдэлмэришэд, эле
промышленностиин На
нvхэр Первухин тvрvvтэ
шагнагдаба.
Мvн vндэршанартай к
рукцын самоледуудые
доо vгэһэн, авиаконстру
нvхэр Яковлевтэ орден ба
лагдаа. № 115 заводой ле
испытательнууд нvхэд П
ковский, Медникова ба
хvдэлмэрилэгшэд хадаа v
шанартай шэнэ самоледу
бvтөөхэ хэрэгтэ элитэ га
гайгаа тvлөө орденууд ба
дальнуудые абаба.
Мvн баһа Донэнергын
равляюща нvхэр Ер
№ 198 заводой объектые
гуулагша нvхэр Гендел
ба бэшэ шагнагдагшад о
ба медальнуудые абабад.

Нvхэр Калинин болбол
нагдаһан нvхэдые амарш
таяа хамта, тэдэнэрэй х
мэридэ ба өөһэдынь аж
далда шэнэ амжалтану
хvсэһэн байна.

(ТАС

BOMARŞEE

(Nygşeheər 140-dexi zilei yngerhende)

Delxein teaatrai istoorido ton todo ba tolotomo xuudahanuudai negeniinь Bomarşeegei neretei xolbootoi baina, 1789 onoi francuuzska byrzyaazna revoliyyciin exilxehee 5 zil urda tee tabigdahan, terenei „Ziniitьba Figaaroo" geze suuta komeedi xadaa Napolioonoi mergen xelelgeer „xysendəə orohon revoliyyce" baigaa.

Gerleheneigee udaa Bomarşee geze obog abahan, Pьjeer-Ogusteen Karoon bolbol „gurbadaxi sosloovihoo" garhan baigaa. Tere xadaa 1732 ondo Pariizda çasovşçiigai bylede tyrəə hen. 13 nahataidanь, esegenь tereniiji əəriingəə remesloodo hurgaxiin tula hurguulihaanь boliuulhan baina.

1755 ondo Bomarşee bolbol „koroleevski çasovşçiig" geze əərejəə nerlyyldeg boloo hen. Myyzeke ba poeezieer honirxodog tula, Bomarşee xadaa dramatuurgiin aldar solo oloxiiji udaaşgyi şiidebe. Meşçaanska draamiin zaanraar honirxozo, tere bolbol „Jevgeeni" geze pьjeese bişeheniinь, udaaluulan bişehen „Xojor xaninuud" geze xojordoxi pьjeesedelni myn adli jamarş amzatagyi baihan jym.

Bomarşeegei „Seviilьski ciriyylьnig" (1775 on) bolbol byrzyaazno-revoliycioonno komeediiin şine zaanriin tyryysiin obrazeecenь boloo.

Itaaliaar, Ispaaniaar ba Fraancaar olon daxin zahagdan zoxioogdohon, əəriingəə durlahan basagiiji zytəərxyy ybegen opekyynhee, miangaad mexe xobuudiiji delgeryylhen, uran mexete Figaroogoi tuhalalgaar zaluu vetreniigei jaaza buliaan abhan tuşaa xuuşan istoori bolbol Bomarşeede şine sociaalьna otteeneg abaa hen.

Tus komeediiin ton şine zyilenь terenei glaavno geroi Figarooji xaruu algada baigaa. Bomarşee xadaa tereniiji sesen ba şadabaritai plebei bolgozo xaruulhan. Figaroo bolbol hergeg-argatai, zorimgoi ba ciniiçne xydelsəər ton xyngen baigaa. Tere bolbol zyg byri teeşe xuuşan reziimne oobşçestviin aadresaar zebyyn inieede gargana.

„Seviilьski ciriyylьnigeinь" ton jixe amzalta xadaa Bomarşeede, tiimenyyd le glaavna personaaznuudtaigaar xojordoxi pьjeesei zoxioozo, ene komeedijee yrgelzelyylxiiji hanuulaa. Tiigeze le suuta „Ziniitьba Figaroo" gehen pьjeesenь tyrehen jym.

„Ziniitьba Figaroo"—delxein repertyaarai egeel xyxiyyn pьjeesyydei negenь bolno. Tere xadaa eldeb honin uşaralnuudaar, busaidalaar, zugaa naadalalgaar dyyren baigaa. „Ziniitьba Figaroogoi" byffonaadanь bolbol dinamiidaar xursadagdanxai. Tere bolbol tiixedexi yjiin azabaidalai ezediiji, graaf Alьmiivivtnai tiipiin fiodaalьnuudiiji diskriditaacalgada şiglyylegdee jym. Bomarşee bolbol aristokraaduudiiji xubilaşagyi, inieedetei plaanda xaruulza, koroolьnuud ba aristokraaduudiiji bydyyzegei ba soçyyvstvenne ajag zantaigaar xododoo xaruulaad, goorodoxid ba tariaaşadiiji—komiiçeskeer xaruuldag dvoriaanska teaatrnuudta erid şanga soxilgo xehen baigaa.

Figaroo xadaa ende intrigaanavantiuriist baihan aad, feodaalьno johobaidaliiji ysedəər soxigşo bolno. Figaroonь xadaa əəriingəə erxiin tyləə temesexe zuuraa gansaxan la aristokraaduudtai bişe, xarin obşçeestvenne xarilsaanai byten sisteemetei temesehenee oilgozo exilne. Tere xadaa ene sisteemiiji aixabtar jixeer soxizo orohon ba eneegeeree revoliuuciin urteexi xeden miangaad xynei hanal xyselliji xelen xaruulaa.

Figaroo bolbol feodaalьna erxe ba privileeginyydiiji esergyysen temesene ba ynen sexe bişe favoriituudiiji, xobdog pridvoorniinxidiiji, xudaldaata sydьjaanariiji, işyyrigyi advokaaduudiiji, əərtəə xanangi diplomaaduudiiji soxin xariuulhan baina.

Figaroogoi, xuuşan reziimde dobtolgiin kylьminacioonno tooçkonь xadaa tabadaxi aaktiin soloto moloog soo xyrene. Ende Figaroo bolbol aradai tribyynіin geroiiçeska oçertaani abna. Terenei ygenь grazdaanska zebyyrxelgeer amilna.

Figaroogoi monoloog bolbol feodaalьna sisteemiin ypravleenii ji esergyysehen tolotomo gemnelgiin aakt bolhon baina. Əəriingəə eliryylhen soxilgiin paafos soo, iime deere xyrter yrgegdeze, Bomarşeegei komeedi xadaa revoliycioonno dramotuurgiin eeriiji exilne.

Gebeş, revoliycioonno pybliciistika bolbol „Ziniitьbaa Figaroogoi" udxiiji baranagyi. Tere komeedi xadaa ton sloozno ba honirxoltoi intriigetei baina. Tereen soo xedii olon siyzeetne liininyyd helgegdeze ba eldeb zaanranuudai elemeentnyyd meşçaanska draama, (faarsa, intriigiin komeedi, baidalai komeedi) negeden xabsarnad. Ede bygedenь xadaa tus komeediiin gyised hainiiji xaruulna.

Pyyşkin baha Salьeriiin yysteer tereeniiji şampaaskatai miin bişe zişee hen:

„Şamda xara bodolnuudai jiremseer,
Şampaanska bytiilkejəə zadalaarai,
Ygeiş haa, „Ziniitьbaa Figarooji" daxin dabtaad unşaarai".

Bomarşee bolbol əəriingəə komieediiiji sceene deere gargaxiin tyləə ton yni udaan ba şangaar temesehen jym. Komieedinь yzegdəə duuldaagyi amzaltatai baihan belei. Politiiçeske udxatai ygenyyd byxeniinь zriitelьnyydei demonstratiivna aplodismeentnyydeer xylieegdedeg hen.

Aldar soliin ynder deede
ji tuilaza, yderei geroi
şadahan, Bomarşee bolbol
riingəə byxii nahan so
xeze jabahan komeerçeske
raacanuudiiji ba politiiçesk
triigenyydiiji orxioogyi. Bo
şee xadaa revoliyyciin zil
te əərtəə dostoino huuri
ze şadaagyi, maassiin i
tiivaa gartaa abxadanь,
liyycehee aişahan jym.
liycioonno ideaalnuudhaa
marşeegei arsalta bolbol
niiji xydooznig baixiijinь
liuulgada xyrgəə. 1799
bygedende martagdaad
barahan baina.

Gebaş, Bomarşeegei ho
eseslel, terenei biograafiin
rim xedii ajagyi todorxo
şji Bomarşeegei erxim zo
nuudai udxaşanariijinь
duulnagyi. Aradai-kom
ke teaatrai erxim tradiici
dehen deere gyised hain
liistiiçeske tvoorçestviin
obrazeecyydiiji ygehen
çeske, byrzyaazna-revoliy
no komeedinyydei ag
maaster bolxo Bormaşee
veed arad bolbol mede
segnene.

Professor S.S. Moky

Харюусалгата редакторые орологшо Г. ДАШИЦЫР